

ΤΙ ΣΚΕΠΤΟΜΑΙ

Οὐδὲν καινὸν ὑπὸ τὸν ἥλιον, λέγουν οἱ φιλόσοφοι. Καὶ ὁμως ὑπάρχει κεν ὃν ὑπὸ τὸν ἥλιον, καὶ πολὺ μάλιστα!

*

Ὁ Μίλιτον εἶπεν ὅτι ἡ γυνὴ εἶνε κομψὸν παρόραμα τῆς φύσεως. Δὲν ἔχει δίκαιον ὁ ποιητὴς τοῦ «Ἀπολεσθέντος Παραδείσου» ἡ γυνὴ μὲ τοὺς διαφόρους συρμούς εἶνε ὅχι τὸ κομψὸν παρόραμα, ἀλλὰ τὸ κομψὸν πανόγραμμα τῆς φύσεως...

*

Ποτὲ δὲν πρέπει νὰ κρίνωμεν αὐστηρῶς τοὺς κλέπτας, τοὺς ψεύστας καὶ ἐν γένει τοὺς παληανθρώπους. Ἀπ' ἐναντίας, φρονῶ ὅτι ἡμεῖς οἱ ἄλλοι, οἱ τίμοι καὶ καλοί, τοῖς ὀφείλομεν καὶ κάποιαν εὐγνωμοσύνην. Ἐὰν δὲν ὑπῆρχον αὐτοί. πῶς θὰ διεκρινόμεθα ἡμεῖς οἱ ἐνάρετοι;

Δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι ὁ Ὑψιστος καπνίζει καὶ σχηματίζονται τὰ... νέφη. Πεταεὶ τὸ τσιγάρο του καὶ... πῖπτει ὁ κεραυνός.

*

Ὅταν θῆλωμεν νὰ παραστήσωμεν τὸ ζενιθ τῆς ἀκμῆς λέγομεν: «Ζῇ καὶ βασιλεύει». Ὅταν ὁ ἥλιος εξαφανίζεται δύνων, λέγομεν πάλιν «Βασιλεύει». Αἰωνίως περιεργοὶ αὐτοὶ οἱ ἄνθρωποι!

*

Πῶς νὰ μὴ ἔχουν οἱ κοινοὶ θνητοὶ κηλίδας εἰς τὸν βίον των. ἀφοῦ ἔχει κηλίδας καὶ αὐτός ὁ βασιλεὺς τοῦ φωτός, ὁ ἥλιος. Ἀλλὰ ποὺς ἡ εὐρεὶ τί ἀμάρτημα θὰ ἔχη κάμῃ καὶ ἡ ἐξοχότης του διὰ νὰ ἔχη κηλίδας. Δίχως ἄλλο θὰ ἔχη κλέψη καὶ αὐτός, ἴσως φῶς, ἀπὸ τὸν Θεόν!

*

Ἀπὸ τὸ Λεξικόν μου.

Ἡλικία: Ἀριθμητικὸν πρόβλημα ἀνευ λύσεως... διὰ τὰς κυρίας.

AMARANTOS

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ἑνὸς Ἡμῆδος.

ΚΑΛΛΟΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΗ

Νὰ ἀπὸ τὰ πολλὰ ζητήματα, τὰ ὅποια μένουν πάντοτε ζητήματα διὰ τὴν τέχνην, εἶνε καὶ ἡ ἐπ' αὐτῆς ἐπίδρασις τῆς ὠραιότητος. Κατὰ πόσόν ὁ καλλιτέχνης πρέπει νὰ ἀφοσιούται εἰς τὸ κάλλος; Πρέπει ν' ἀποβλέπῃ ζωγραφίζων ἢ γλύφων, εἰς τὸ ὠραῖον τὸ πραγματικόν ἢ εἰς τὸ ἰδανικόν; Τὰ μὴ ὠραῖα ἀλλ' ἐν τοῦτοις ἀξία ν' ἀπεικονισθῶσι δι' οἷονδήποτε ἄλλον λόγον δὲν πρέπει νὰ γίνωνται ἀντικείμενον τῆς τέχνης.

Ὁ Παρισινὸς λογογράφος Νοζιέρ ἐπραγματεύθη ἀπὸ γενικωτάτης ἀπόψεως τὸ ζήτημα εἰς τὸν «Χρόνον» ἐπ' εὐκαιρίᾳ τοῦ Salon, προκαλέσας ἅμα τὰς γνώμας τῶν ἐπιφανεστέρων Γάλλων καλλιτεχνῶν.

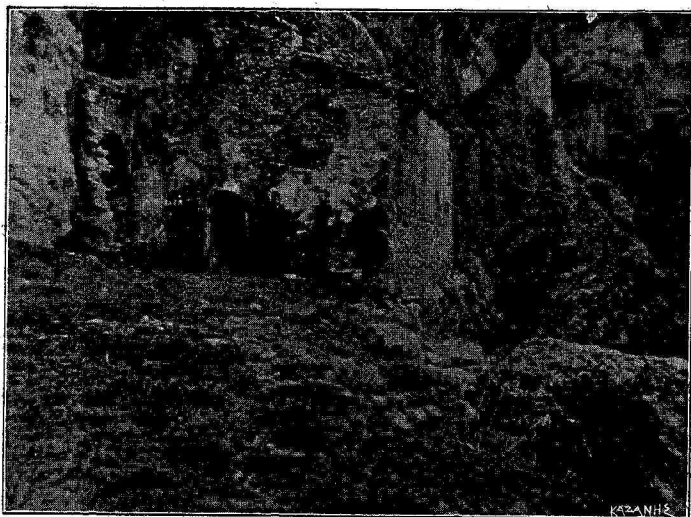
Ὁ Rodin, τοῦ ὁποίου τὰ ἔργα καὶ ἰδίως ὁ ἀνδριὰς τοῦ Βαλζάκ ἔχει διαιρέσῃ φανατικῶς τὰς γνώμας τῶν Παρισινῶν, φρονεῖ ὅτι τὸ ὠ-

ραῖον συνίσταται εἰς τὴν ἐνωσιν τῆς δυνάμεως μετὰ τοῦ πνεύματος—προσόντα τὰ ὅποια ἔχει καὶ ὁμως τὰ ὅποια δὲν ἀναδεικνύουν τὰ ἔργα του ὠραῖα· δυνατὰ ἔργα, πνευματώδη, μάλιστα· εὐμορφὰ ὅχι, διότι οἱ ὄγκοι ποτὲ δὲν εἶνε εὐμορφοί.

Κατὰ τὸν Μπονὰ ὠραιότης εἶνε ἡ διαύγεια καὶ κατὰ τὸν Ντενὺς ἡ ἀπλότης.

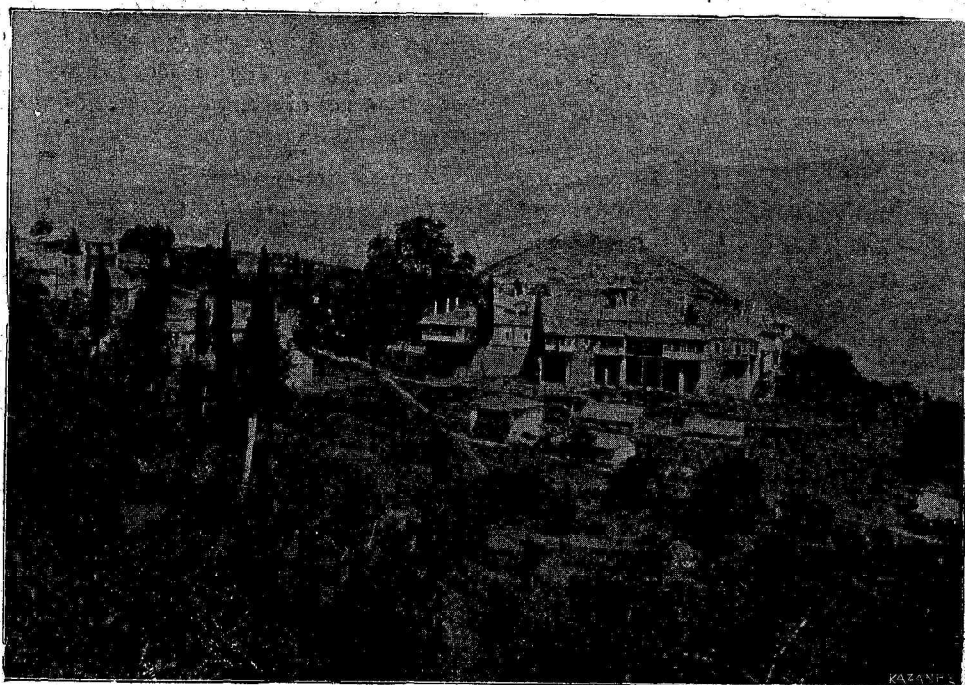
Ὁ Bouquereau ὑποστηρίζει ὅτι ὁ καλλιτέχνης δὲν πρέπει νὰ συγχέῃ τὴν χάριν μὲ τὴν καλλονὴν· δυνατόν εἰς καλλιτέχνης, ὅπως ὁ Κρέζ, νὰ ζωγραφίσῃ μὲ χάριν καὶ ὁμως νὰ μὴ προσεγγίσῃ τὸ ὠραῖον. Ὁ ζωγράφος Σιμόν ἀποφαίνεται ὅτι ὁ ζωγράφος πρὸ παντὸς πρέπει νὰ εἶνε ζωγράφος καὶ ὀφείλῃ νὰ ἀναζητῇ τὴν καλλονὴν εἰς τὴν ὕλην. Ἡ ὕλη εἶνε τὸ οὐσιώδες. Ἐὰν ἡ ὕλη εἶνε καλὴ, ἀνθρώπαια, ἀσχημὸς μορφή δὲν ὑπάρχει, οὔτε χρῶμα δυσάρεστον, οὔτε πρόσωπον ἀνεκφράστον.

Ἀλλ' ὁ καλλιτέχνης εἶνε ὑποχρεωμένος νὰ ζωγραφίσῃ πάντοτε καλλονάς; Ὁ Κανταρὰ φωνάζει: «Αἱ γυναῖκες εἰς τὸν κόσμον δὲν εἶνε πάντοτε ὠραῖαι.» Καὶ ἔχει δίκαιον καὶ ὁμως, ἐν ἔργον εἰκονίζον μίαν ἀσχημὸν γυναῖκα, ἡμπορεῖ νὰ εἶνε ἔργον ὠραῖον καλλιτεχνικῶς. Ὁ

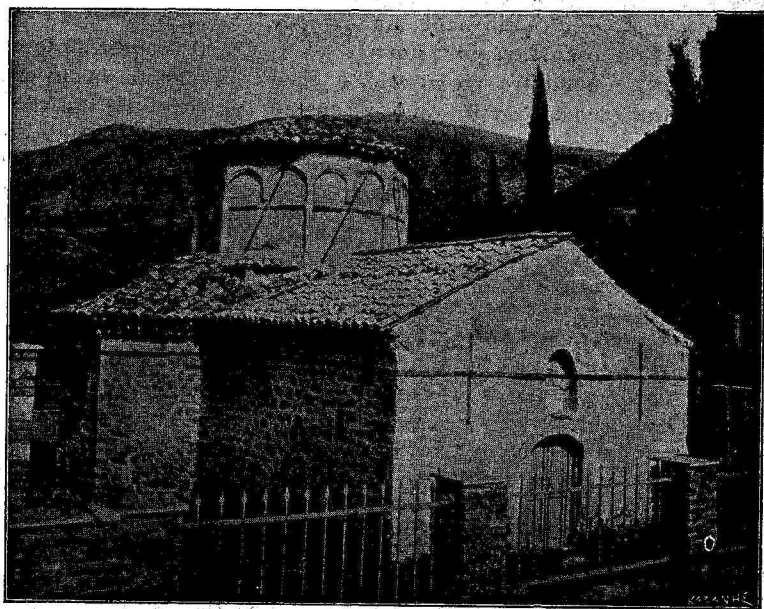

ΜΟΝΗ ΑΓΙΑΣ ΛΑΥΡΑΣ

Ἡ ἀρχαιοτάτη Μονή

Ἡ σημερινή Μονή

Ἡ πυρποληθεῖσα Μονή

NEA YOPKH

Οίκος πολυόροφος

Duran υποδεικνύη ότι ένας προσωπογράφος πρέπει να εἶνε ευαίσθητος ἰδίως εἰς τὴν ὡραιότητα τοῦ ἐνδύματος.

Ἡ καλλονὴ τέλος εἶνε αἶσθημα ἐσωτερικόν, ἢ ἀπλὴ ἐξωτερικὴ ἐκδήλωσις, ποικίλλουσα κατὰ σχολὰς καὶ ἰδιοσυγκρασίας ; Ὑποθέτω ὅτι τὸ ζήτημα δὲν εἶνε εὐκόλον νὰ λυθῇ.

±

ΤΙ ΕΙΝΕ Η ΓΥΝΗ

Ὁ Ρουβινστάιν, ὁ διάσημος μουσικοσυνθέτης, εἰς τὰς ἀκολουθοῦσας ὀλίγας παραγράφους διδὼν τὴν τελειοτέραν ψυχολογίαν τῆς γυναικός.

Ἡ γυνὴ δὲν εἶνε οὔτε ἐχιδνα, οὔτε γάτα, οὔτε ἀγέλας, ἀλλὰ κατέχει τὰς ιδιότητας καὶ τῶν τριῶν. Γλυστρεῖ καὶ δηλητηριάζει ὡς ἡ ἐχιδνα, εἶνε ἀπαλὴ καὶ ἀφροντὶς καὶ περιποιητικὴ ὡς ἡ γάτα καὶ ὑπομονητικὴ καὶ χρήσιμος ὡς ἡ ἀγέλας. Μεθ' ὅλα ταῦτα ὅμως παραμένει τὸ δραματικώτερον στοιχεῖον τῆς πλάσεως, ἡ ὑψηλότερα ποιότης τῆς ζωῆς.

Εἰς τὰς κυανοφθάλμους γυναῖκας ἡ φυσικὴ ζωὴ διευθύνεται ὑπὸ τῶν πνευματικῶν ἐνστικτῶν—ἔχουσιν αἶσθημα. Ἀπεναντίας εἰς τὰς

μελανοφθάλμους ἡ πνευματικὴ ζωὴ διευθύνεται ὑπὸ τῶν φυσικῶν ἐνστικτῶν—ἔχουσι διαθέσεις. Ἐκ τούτου εἶνε δυσκολώτερον νὰ παντῇ τις μαυρομμάταν παρὰ γαλανομμάταν.

Ὁ ἐπιθυμῶν σύζυγον καλὴν ὀφείλει νὰ νυμφευθῇ νέαν δεκαεξ ἕως δεκαεπτὰ ἐτῶν. Μετὰ τὸ εἰκοστὸν ἔτος ἡ γυναῖκα ἀποκτᾷ ἰδικὰς τῆς θελήσεις, δύο δὲ θελήσεις εἰς ἓνα σπῖτι σημαίνει ἀλληλοφάγωμα.

Ἡ σχέσις τοῦ ἀνδρὸς πρὸς τὴν γυναῖκα εἶνε ἡ ἰδίᾳ ὅπως τῆς γυναικὸς πρὸς τὸ ἄνθος· τὸ θαυμάζει, τὸ ὁσφραίνεται, τὸ θέτει εἰς τὸ στήθος τῆς καὶ ὅταν μαρανθῇ δρέπει ἄλλο.

Τὸ ψιμυῖθιον, ἡ ποῦδρα, τὸ βάψιμο τῶν βλεφαρίδων καὶ τῶν χειλέων, τὰ βραχιόλια, τὰ περιδέραια, τὰ ἐνώτια τῶν γυναικῶν μαρτυροῦν ὅτι ἡ Ἀνατολὴ ὑπῆρξε τὸ λίκνον τῆς ἀνθρωπότητος.

Ἡ ὑπαρξις τοιούτων φαντασιοπληξιῶν σήμερον εἰς τὴν Εὐρώπην ἀποδεικνύει τὴν ἀπεριόριστον ματαιοδοξίαν τῆς γυναικός.

Ὅταν βλέπωμεν τὰς Εὐρωπαίας νὰ ἔχωσι τρύπας εἰς τὰ αὐτιά των καὶ νὰ φορῶσι ἐνώτια, δυνάμεθα νὰ ἐρωτήσωμεν ἐάν ὁ πολιτισμὸς

χωρίζη τὰς γυναϊκάς μας ἀπὸ τὰς γυναϊκάς τῶν ἀνδρωποφάγων ἄλλων χωρῶν μόνον διότι φέρουσι τοὺς χαλκάδες εἰς τ' αὐτιά των καὶ ὄχι εἰς τὴν μύτην των.

Ὅσον ἀφορᾷ τὴν μουσικὴν δημιουργίαν, αἱ γυναῖκες στεροῦνται δυνάμεως, θεκρῆς καὶ εὐρέος αἰσθήματος, βαθύτητος καὶ συγκεντρώσεως! Διὰ τὴν συμβαίνει αὐτό, εἶνε διαρκὲς αἰνιγμα. Διὰ τὴν μουσικὴν, τὸ ὠραιότερον καὶ λεπτότερον ἐκ τῶν δημιουργημάτων τοῦ ἀνθρώπου. τὸ πλῆτον τὰς λεπτότερας χορδὰς τῆς καρδίας καὶ τοῦ αἰσθήματος νὰ εἶνε ἀπρόσιτον εἰς τὴν γυναῖκα, τὴν μολαταῦτα ἀποτελοῦσαν κρᾶμα ἐξ ὧν αὐτῶν τῶν ιδιοτήτων;

Σ

ΕΠΙΛΟΓΟΣ ΕΚΘΕΣΕΩΣ

Φίλε κύριε Καλογερόπουλε,

Ἐπεθύμουν νὰ γράψω σχετικὰ τινὰ διὰ τὴν ἐν τῷ «Παρνασσῷ» ἐκθεσιν. Ἀλλὰ τί νὰ γράψω; Κρίσεις; Ἐγράψαν τόσα πολλὰ ἥδη! Ἐν ἀντιθέσει δὲ πρὸς τὴν φτεινὴν ἐνδειαν τῆς ἐκθέσεως κατὰ τε τὸ ποσὸν καὶ τὸ ποιόν, οἱ κριτικοὶ ἦσαν πλείότεροι ἢ ἄλλοτε. Φρονεῖτε νὰ ἐξηκαμμίαν σχεδὸν τὸ τοιοῦτον ὡς τὸ φλέγον. Κρητικὸν ὅν ζήτημα; Φρονῶ περὶ τῆς ἐκθέσεως ὅτι δὲν εἶνε ὑπερβολὴ νὰ εἰπωμεν τὸ κάθε «πέρυσι καὶ καλῆτερα», πολλοὶ τῶν διακρινομένων καλλιτεχνῶν μας δὲν ἔλαβον μέρος, πάντες δὲ οἱ ἐκθέσαντες ἀνεξαίρετως δείκνυνται κατώτεροι ἢ ἄλλοτε. Πολλὰ τῶν ἔργων ἔχουσι βεβαίως τὸ καλλιτεχνικὸν αἶσθημα ὅπερ πείθει ὅτι θὰ ἠδύναντο οἱ καλλιτέχναι καὶ νὰ ἐπιτελέσουν σπουδαιότερα, ἐὰν ὑπῆρχε ἐλατήριον πρὸς ἀμύλλαν, τὰ παρόντα ἔμως δὲν δύναται τις νὰ τὰ θαυμάσῃ τόσον τετριμένα, τόσον μονότονα, εἶνε ὥστε οὐδεμίαν ἐντύπωσιν ζωηρὰν δύναται ν' ἀποκομίσῃ τις. Οὐδὲν συνθετικὸν ἔργον ἐξετέθνε φέτος κυριαρχεῖ τὸ αἰόνιον «πειζαζάκι», ἡ Ἀκρόπολις ὁ Λυκαβηττός, αἱ στήλαι τοῦ Ὀλύμ. Διὸς καὶ τὰ παρόμοια ἐπαναλαμβανόμενα τακτικῶς κατ' ἔτος. Πταῖουν οἱ καλλιτέχναι δι' αὐτά; Ὅχι βεβαίως· οὗτοι εἶναι οἱ ὀλιγώτερον τῶν ἄλλων πταῖοντες, οὗτος εἶναι μόνον τὰ θύματα τῆς ἀδιαφορίας τοῦ κοινοῦ καὶ τῆς κυβερνητικῆς ἀστοργίας. Διότι δὲν εἶναι οἱ καλλιτέχναι μας μαγγανοπήγαδα, παράγοντες ἀδιαλείπτως ἔργα, μὴ πωλούμενα ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, οὔτε δύγανται νὰ συντηρῶνται μεθ' ἑνὸς, ἐλπίδας καὶ καθαρὸν ἀέρα. Εἶναι καὶ αὐτοὶ ἐκ τῆς κοινῆς ὕλης τῶν θνητῶν μεθ' ὧν εἰς τὴν φροντίζουσι καὶ διὰ τὴν γαστέρα ὅπως δῆποτε καὶ εἴτα νὰ σκέπτονται καὶ διὰ τὴν πραγματοποίησιν τοῦ ἰδεώδους καλοῦ. Πρέπει νὰ γνωρίσῃ ὁ κόσμος ὅτι ἡ ἐκτέλεσις καλλιτεχνικῶν ἔργων ἐπαξίως τοῦ ὀνόματος δὲν εἶναι μόνον ζήτημα φαντασίας ἢ καλλαισθησίας· ταῦτα ἀπαιτοῦσι καὶ χρόνον πολὺν καὶ κόπους καὶ χρεῖμα ὡς ἔχουσι δὲ σήμερον τὰ πράγματα οἱ πλείστοι ἐργάζονται μετὰ τὴν βεβαιότητα σχεδὸν ὅτι οἱ κόποι των δὲν θὰ ἀμειψῶσι· ἔχουσι τὴν αὐταπάρησιν τῆς τέχνης των μόνον. Ἀρκεῖ ἐν παραδείγματι διὰ νὰ σὰς πείσω. Ἐξ ἑκατὸν πεντή-

κοντα ἔργων ἐκτεθέντων πέρυσι, πέντε ἐπωλήθησαν· τὰ λοιπὰ ἀποθανυμάζουσι φιλοστοργῶς οἱ ποιήσαντες εἰς τὰ σπουδαστήριά των. Τί εἰρωνεία! Σήμερον, εἰς τὴν κατ' ἐξοχὴν χώραν τῶν λογοκόπων ὅπου οὐδεὶς ῥήτωρ λησμονεῖ ν' ἀναφέρῃ τὴν τῶν προγόνων δόξαν ἥτις στηρίζεται κατὰ τὸ πλεῖστον εἰς τὰ ἀθάνατα ἔργα τῆς τέχνης αὐτῶν, οὐδέποτε ἐθεωρήθη ζήτημα οὐδ' ὧδες οὔτε παρὰ τοῦ κοινοῦ, οὔτε παρὰ τοῦ Δημοσίου ἡ ὑποστήριξις τῶν τεχνῶν. Ἐνῶ ὁμολογοῦν ὅτι καὶ αὐτὴν ἐπὶ τὴν ἐλευθερίαν μας ὀφειλομένην μερεῖ εἰς τὴν συμπάθειαν τὴν γεννηθῆσαν παρὰ τοῖς πεπολιτισμένοις ἔθνεσι διὰ τοὺς ἀπογόνους τοῦ μεγαλουργήσαντος ἐκείνου λαοῦ Ὁμοιάζομεν λοιπὸν με μερικοὺς χαμένους υἱοὺς οἱ ὅποιοι εἰς πᾶσαν περίστασιν θὰ σοῦ ἀπαντήσουν «καὶ ξέρεῖς ποῖος ἦταν ὁ πατέρας μου».

Δὲν εἶναι λοιπὸν δυνατόν ἐπ' ἀπειρον οἱ καλλιτέχναι νὰ ξεροκαβουρδίζονται μετὰ τὸ ζουμί των ἢ πρέπει αἱ κυβερνήσεις νὰ ἐρχονται ἀρωγαὶ μετὰ τὰ σωστά των, ἢ νὰ κλείδουν εἰς τοὺς ὄνειροπόλους τὴν πρὸς τὴν καλλιτεχνίαν ἀγορᾶν.

Πόσα δαπανῶνται εἰς ἐπουσιώδη πρόγματα εἰς ἐπιδείξεις, εἰς παροχὰς ρουσφετίων καὶ τὰ τοιαῦτα! εἶναι τόσον ἀκατόρθωτον διὰ μίαν κυβέρνησιν νὰ χορηγῇ ἔστω καὶ μέτριον ποσὸν ἐπὶ τοῦ παρόντος δι' ἀγορὰν τῶν καλλιτῶν ἔργων ἐκ τῶν ἐκάστοτε ἐκθέσεων καὶ καταρτισμὸν ἰδίας πρὸς τοῦτο πινακοθήκης; Εἶναι τάχα ἀσκοπὸν νὰ τίθενται διαγωνίσματα ἐπὶ θεμάτων ἐθνικῶν; Μικρὰ θὰ ἦτο ἡ ὠφέλεια ἐὰν ἐγενετο τὸ μάθημα τῆς ἱστοριογραφίας δι' ὧν τῶν ἐγκυκλοπαιδικῶν σπουδῶν ὅπως γίνεται εἰς ὅλα τὰ πεπολιτισμένα κράτη οὕτως ὥστε καὶ τὸ κοινὸν νὰ μορφοῦται ὁπωσδήποτε εἰς τὴν ἀντιληψιν τοῦ καλοῦ, καὶ οἱ ἀπειρότεροι τῶν καλλιτεχνῶν νὰ ἔχωσι ὡς ἐπ' αὐτοῦ τὸ διδασκαλικὸν ἐπάγγελμα; Ἐπίσης σπουδαῖον ζήτημα διὰ τοὺς νεοσσοὺς τῆς τέχνης τοὺς μόλις ἀποπερατοῦντας τὰς σπουδὰς των εἶναι ἡ παροχὴ τῶν πρώτων βοηθημάτων πρὸς ἐκτέλεσιν ἔργων, καὶ ἡ ἰδρυσις σπουδαστηρίων καταλλήλως φωτισομένων οὕτω πρᾶττουσι εἰς τὰς καλλιτεχνικὰς ἀκαδημίας ἐν Μονάχῳ καὶ ἄλλαχοῦ. Ἐτερον ζήτημα ἐνδιαφέρον εἶναι ὁ καταρτισμὸς ἱματιοθήκης πλουσίας εἰς ἀμφιέσεις διαφόρων ἐποχῶν καὶ ἐθνοτήτων πρὸς χρῆσιν τῶν καλλιτεχνῶν. Ἐὰν ταῦτα ἐγίνοντο, τις οἶδε ποῖα θαύματα ἠδύναντο νὰ συντελεσθῶσι.

Καὶ διὰ τὰ τάχα τόσοι φιλοπάτριδες κληροδοτοῦντες μεγάλα ποσὰ δι' ἐθνωφελεῖς καὶ φιλανθρωπικοὺς σκοποὺς νὰ μὴ ἐνθυμοῦνται ὀλίγον καὶ τὴν καλλιτεχνίαν; Ἐὰν ὅμως δὲν ὑπάρχῃ ἐλπίς οὐδὲν τῶν ἀνωτέρω νὰ γίνῃ, ἂς ἔχουν τὴν φιλαλθροπίαν τοῦλάχιστον οἱ ἀρμόδιοι νὰ κλείδουν τὴν Πολυτεχνικὴν μας σχολὴν διὰ νὰ μὴ δημιουργῇ ἀπολῶλота εἰς τὰς τέχνας πρόβατα.

Β. ΚΟΝΤΟΠΟΥΛΟΣ *ζωγράφος*

